

DEVLET SIRRI KANUNU TASARISI

Amaç

Madde 1– (1) Bu Kanunun amacı, devlet sırrı niteliği taşıyan bilgi ve belgeler ile diğer gizli bilgi ve belgelerin ne şekilde belirleneceğini, korunacağını, açıklanacağını ve bu hususlara ilişkin yükümlülükleri düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – (1) Bu Kanun, devlet sırrı niteliği taşıyan bilgi ve belgeler ile diğer gizli bilgi ve belgeleri bulduran kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

Devlet sırrı

Madde 3 – (1) Devlet sırrı; açıklanması veya öğrenilmesi, Devletin dış ilişkilerine, milli savunmasına ve milli güvenliğine zarar verebilecek; anayasal düzeni ve dış ilişkilerinde tehlike yaratabilecek ve bu nedenlerle niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgi ve belgelerdir.

(2) Birinci fıkra hükmü, demokratik toplum düzeni ve hukuk devleti ilkesinin gereklerine aykırı biçimde yorumlanamaz ve uygulanamaz.

Devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli bilgi ve belgeler

Madde 4 – (1) Devlet sırrı niteliği taşımayıp da, açıklanması veya öğrenilmesi hâlinde ülkenin ekonomik çıkarlarına, istihbarata, askerî hizmetlere, idarî soruşturmaya ve adli soruşturma ve kovuşturmaya zarar verebilecek nitelikteki veya yetkili makamlar tarafından gizlilik derecesi verilmiş bilgi ve belgeler, gizli bilgi ve belge olarak kabul edilir.

İkili veya çok taraflı antlaşmalar

Madde 5 – (1) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin taraf olduğu ikili veya çok taraflı antlaşmaların gizliliğe ilişkin hükümleri saklıdır. Bu antlaşmalara ilişkin gizlilik derecesi verilmiş bilgi ve belgeler, niteliğine göre devlet sırrı olarak veya diğer gizlilik derecesine sahip kabul edilir.

Devlet Sırrı Kurulu

Madde 6 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre bilgi ve belgelere devlet sırrı niteliğini verme yetkisi, Başbakan'ın başkanlığında; Adalet, Milli Savunma, İçişleri ve Dışişleri bakanlarından oluşan "Devlet Sırrı Kurulu"na aittir. Kurulun sekreteryaya hizmetleri Başbakanlıkça yerine getirilir. Kurul, Başbakanın daveti üzerine toplanır. Kurulun çalışma esas ve usulleri Kurulca belirlenir.

(2) Aşağıda belirtilen makam ve kurullar, kendi görev alanlarına ilişkin bilgi ve belgelerin devlet sırrı olarak belirlenmesini Kurula doğrudan teklif edebilirler:

- a) Başbakan.
- b) Genelkurmay Başkanı.
- c) Bakanlar.
- ç) Milli Güvenlik Kurulu.

(3) Diğer kamu kurum ve kuruluşları, kendi görev alanlarına giren bilgi ve belgelerin devlet sırrı olarak belirlenmesini bağlı, ilgili veya ilişkili buldukları bakanlıklar aracılığıyla Kurula teklif edebilirler.

(4) Cumhurbaşkanı bilgi ve belgelerin niteliğini kendisi takdir eder.

Süre

Madde 7 – (1) Devlet sırrı niteliği süreli veya süresiz olarak verilebilir. Süreli verilen gizlilik derecelerinin süreleri her bilgi ve belgenin üzerinde belirtilir ve bu süre yetmişbeş yılı geçemez.

(2) Devlet sırrı niteliği veya süreleri Kurulca her zaman değiştirilebilir veya kaldırılabilir. Süresi belirtilmeyen devlet sırrı niteliği on yılda bir; on yıldan fazla süreli olanlar beş yıllık sürelerle gözden geçirilir.

(3) 5 inci maddede belirtilen hâllerde karşılıklılık esası, süreler yönünden dikkate alınarak ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

(4) Süresiz devlet sırrı niteliğine sahip bilgi ve belgeler, Kurulca aksi kararlaştırılmadıkça elli yıl sonra bu niteliklerini kaybeder.

(5) 4 üncü madde kapsamına giren bilgi ve belgeler hakkında da bu madde hükümleri uygulanır. Ancak, süreler bu maddede belirtilen sürelerin yarısını geçemez.

Devlet sırrı ve devlet sırrı niteliği taşımayan bilgi ve belgelerin mahkemelere verilmesi

Madde 8 – (1) Mahkemelerce talep edilen devlet sırrı niteliği taşıyan bilgi ve belgeler, Kurulca gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilir. Ancak, verilmeyen bilgi ve belgeler davada ilgili aleyhine sonuç doğurmaz.

(2) Devlet sırrı niteliği taşımamakla birlikte diğer gizli bilgi ve belgelerin mahkemelerce talep edilmeleri hâlinde gönderilmeleri esastır. Bu bilgi ve belgeler, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca gerekçesi açıklanmak suretiyle mahkemelere gönderilmeyebilir. Ancak, gönderilmeme gerekçesi mahkemelerce yeterli bulunmadığı takdirde bu bilgi ve belgelerin gönderilmesi zorunludur. Cumhuriyet başsavcılıklarınca talep edilen bilgi ve belgeler hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.

(3) Hukuk mahkemeleri ile idarî mahkemelerde görülen davalarda, bu madde kapsamındaki bilgi ve belgelerin taraflara incelettirilmesi mahkemenin takdirine bağlıdır. İncelettirme hâlinde, sadece dava konusu uyuşmazlığı açıklığa kavuşturabilecek nitelikte olan bilgi ve belgelerin incelenmesine müsaade olunur. Mahkemece bilgi ve belgelerin incelettirilmemesi halinde, bu bilgi ve belgeler davada ilgili aleyhine sonuç doğurmaz.

(4) Ceza kovuşturmasında; devlet sırrı veya devlet sırrı niteliği taşımamakla birlikte **gizli** bilgi ve belgelerin taraflara incelettirilmesinde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 125 inci maddesindeki usul uygulanır.-

(5) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri saklıdır.

(6) Cumhurbaşkanı, bilgi ve belgeleri mahkemeye gönderme hususunu kendisi takdir eder.

Koruma yükümlülüğü

Madde 9 – (1) Bu Kanuna göre mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilmesine karar verilen bilgi ve belgelerin, mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına intikali sürecinde yetkili makam veya merci, teslim edilmelerinden sonra ise, mahkemeler ve Cumhuriyet başsavcılıkları bunların yetkisiz kişilerce elde edilmesini veya açıklanmasını önlemek için her türlü tedbiri alır.

(2) Bu Kanun kapsamına giren bilgi ve belgeleri ilgili kamu kurum kuruluş mensupları, görevin gerektirdiği haller dışında alamaz ve saklayamaz.

Suç ve soruşturma usulü

Madde 10 – (1) Bu Kanunda belirtilen koruma yükümlülüklerine aykırı hareket edenler, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 258 inci maddesi uyarınca cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada belirtilen fiillerin devlet sırlarına karşı veya basın, yayın veya internet yoluyla işlenmesi hâlinde fail hakkında verilecek ceza yarı oranında artırılarak hükmolunur.

(3) Bu maddede sayılan fiilleri işleyenler hakkında müsteşarlar, valiler ve kaymakamlar hariç olmak üzere, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz. Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usulüne tâbi olan sanıklarla ilgili kanun hükümleri saklıdır.

Yönetmelik

Madde 11 – Devlet sırrı ile devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli bilgi ve belgelerin tâbi olacağı esas ve usuller ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususlar, Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinde;

a) Kamu kurum ve kuruluşlarının elinde olan ve devlet sırrı olarak nitelendirilen bilgi ve belgelerin,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarının elinde olan ve devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli bilgi ve belgelerin,

gizlilik nitelendirilmeleri, bu Kanunun yayımından itibaren bir yıl süreyle devam eder.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları, elinde olan devlet sırrı ve devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli bilgi ve belgelerin tasnifini bu Kanunun yayımından itibaren bir yıl içerisinde yapar.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) 9 uncu maddede belirtilen koruma yükümlülüğünün yerine getirilmesi için gerekli görülen araç, gereç ve donanım, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde sağlanır. Bu amaçla Adalet Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur.

Yürürlük

MADDE 12- (1) Bu Kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Tarihsel gelişmeler, yönetimde gizliliğin uzun süre egemen olduğunu, günümüzde ise şeffaflığın önem kazandığını göstermektedir. Toplumsal denetim ve katılımın artırılması bakımından, kamu alanındaki sır kavramının yeni ve çağdaş bir anlayışla ele alınmasında zorunluluk bulunmaktadır. Demokratik ülkelerde bilgi edinme özgürlüğü, temel hak ve özgürlüklerin kullanılması bağlamında vazgeçilmez haklardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu hak, birçok demokratik ülkede anayasal haklar arasında yer almıştır. Şeffaflık uluslararası düzeyde ilk kez Birleşmiş Milletler Evrensel Bildirisinin 19 uncu maddesinde iletişim özgürlüğü alanında ifade edilmiştir. Birleşmiş Milletler 1000 Yıl Bildirgesi (Eylül 2000) ve Avrupa Temel Haklar Şartında da (Ekim 2000) belgelere ulaşma özgürlüğü, halkın bilgi alma hakkını güvence altına alma ödevinden söz edilmektedir.

Anayasanın 26 ncı maddesinin ikinci fıkrasında düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin hangi amaçlar için sınırlandırılabilirliği belirtilirken, amaçlardan biri “Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması” olarak gösterilerek devlet sırlarından söz edilmiştir. Yine 28 inci maddenin beşinci fıkrasında devlete ait gizli bilgilere ilişkin her türlü haber veya yazı yazarların, bastırılan ve basanların, bunları başkalarına verenlerin bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu tutulacakları açıklanmıştır.

Anayasadaki bu maddeler dışında çeşitli kanun ve düzenleyici işlemlerde de devlet sırrı ve gizliliğiyle ilgili hükümler yer almakta ise de, bu hükümlerde devlet sırlarının hangi usul gereğince belirlenip belirtileceği, hangi hususların devlet sırrı teşkil edeceği, devlet sırrı olgusunu belirlemeye yetkili makam ve mercilerin hangileri olduğuna dair yeterli açıklığa rastlanmamaktadır. Bu nedenle 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun konuyla ilgili hükümlerinin uygulanmasında zorluklarla karşılaşıldığı gibi, basın ve yayın araçlarıyla devlet sırrı niteliğindeki konulara ilişkin olarak yapılan yayınlar sonucu devletin güvenliği, iç ve dış siyasal yararları bakımından ciddi tehlikeler ortaya çıkmaktadır.

Devlet sırları ve gizliliğiyle ilgili olarak mevzuattaki bu yetersiz düzenlemeler, konunun bir özel kanunda düzenlenmesini gerekli kılmaktadır. Ayrıca, günümüzde Avrupa Birliği mevzuatıyla uyum sağlamak, şeffaf, denetlenebilir, demokratik bir yönetimin sağlanması, devletle vatandaşın menfaatlerinin uzlaştırılması, bireyin bilgi edinme hakkının sağlanması hususlarında devlet sırları ve gizlilik kavramlarına açıklık getirilmesi zorunluluğu hasıl olmuştur.

Devlet sırrına ilişkin alanı bir kanunla düzenleme yoluna gidilirken, elbette ki, devletin meşru hakları ve demokratik kurumların korunması ilkesi göz ardı edilmezken vatandaşın bilgi edinme hakkının gereksiz kısıtlanmaması da ön planda tutulmalıdır. Diğer bir deyişle, kişi yararı ile toplum yararı dengede tutulmalı ve yalnız toplum yararının üstün tutulmasının gerektiği hallerde, o da demokratik bir toplumun zorunlu kıldığı ölçüde müdahalede bulunulmalıdır. devlet sırrı ve gizliliği kavramları kolayca tanımlanabilecek kavramlar olmadığı için, gereksiz yere genişletildiği takdirde bilgi edinme hakkının sınırları daralacağından, devlet gizliliğinde bilginin özü itibarıyla bu niteliği taşıması koşulu aranmalıdır.

Toplum için başta gelen yarar, devletin güvenliği, milli varlığı, bütünlüğü, anayasal düzeni, iç ve dış menfaatlerini korumaktır. Sözü edilen kavram ve menfaatler, devlete ait bazı bilgi ve belgelerin mutlaka gizli kalmasını gerektirir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin “ifade özgürlüğü” başlığını taşıyan 10 uncu maddesinde, ifade özgürlüğünün demokratik bir

toplumda zorunlu tedbir niteliğinde olarak ulusal güvenlik ve ulusal yararlar gerektirdiğinde kısıtlanabileceği belirtilmiştir.

Diğer yandan, demokratik düzende aynı zamanda korunması gereken diğer bir değer de, vatandaşların, devletin işlemleri, faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olabilmek, haber alabilmek hak ve hürriyetleridir. Günümüzdeki yaklaşım, yönetimin bilgi verme ödevi ve bireylerin bilgi alma hakkının bir kanunla düzenlenmesi ve yine devlet gizliliği kavramının tanımlanmasını zorunlu hale getirmiştir.

Devlete ait yararlar ile vatandaşların bilgi edinme hakkı bağdaştırılmak suretiyle bazı ülkelerde de (Örneğin İspanya gibi) devlet sırları konusu ayrı kanunla düzenlenmiştir. Bu kanunlarda devlet sırrı olabilecek hususların vasıfları tayin ve gerektiğinde tanımları verilmekte ve bu sırları tespit ve takdir edebilecek merciler kanun tarafından açıkça gösterilmekte, böylece idarecilerin takdirine göre gereksiz konuların sır haline getirilerek vatandaşın bilgi edinme hakkının kısıtlanması önlenmektedir.

Yukarıda sözü edilen her iki menfaati bağdaştırmayı hedef alan Tasarıda sır teşkil edebilecek hususlara ilişkin koşullar belirtilmiş, devlet sırrına ve gizliliğe kimin karar vereceğine dair düzenlemeler getirilmiştir. Bu düzenlemeyle aynı zamanda Türk Ceza Kanunu ve diğer bazı özel kanunlardaki konuyla ilgili kavramların da doğru uygulanmasına katkı sağlanmış olacaktır.

Tasarıda, “devlet sırrı niteliği taşıyan bilgi ve belgeler” ve “diğer gizli bilgi ve belgeler” biçiminde iki ayrı kavram temel alınmıştır. Devlet sırrı, açıklanması veya öğrenilmesi, devletin dış ilişkilerine, milli savunmasına ve milli güvenliğine zarar verebilecek, anayasal düzeni ve dış ilişkilerinde tehlike yaratabilecek ve bu nedenlerle niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgi ve belgeler olarak kabul edilmiş; diğer gizli bilgi ve belgeler ise, devlet sırrı niteliği taşımayıp da, açıklanması veya öğrenilmesi halinde ülkenin ekonomik çıkarlarına, istihbarata, askerî hizmetlere, idarî soruşturmaya ve adli soruşturma ve kovuşturmaya zarar verecek veya yetkili makamların faaliyetlerine ilişkin olarak gizli olduğu belirtilen bilgi ve belgeler olarak tanımlanmış ve bu gizli bilgi ve belgelere ilişkin hükümlerin, ilgili kanunlarında düzenleneceği kabul edilmiştir.

Tasarıda düzenlenen sırlar, devlet birimlerine ait gizliliklerle ilgili olup, gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerine ait gizlilikler bu Tasarı kapsamı dışındadır. Diğer bir deyişle Tasarı kamusal gizlilik alanını düzenlemektedir.

Tasarıyla, iç ve dış güvenlik, askerî ve siyasî alanlar dışında ekonomik alanlardaki devlet sırları ve gizlilikler de kapsama alınmıştır. Koşullarının varlığı halinde devlete ait bir kısım ekonomik bilgi ve belgeler de devlet sırrı ya da gizlilik kavramları içerisinde nitelendirilebilecektir.

Tasarı, bilgi edinme hakkı konusunda gerekli kolaylıkları ve şeffaflığı sağlamak, gereksiz gizlilik kültürüne son vermek yönünden devlet sırları ve gizlilik alanının açık bir biçimde düzenlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddede Tasarının amacı belirtilmektedir. Buna göre, Tasarının amacı, devlet sırrı niteliği taşıyan bilgi ve belgeler ile diğer gizli bilgi ve belgelerin ne şekilde belirleneceğini, korunacağını, açıklanacağını ve bu hususlara ilişkin yükümlülükleri düzenlemektir.

MADDE 2- Maddede Tasarının kapsamı düzenlenmiştir. Tasarı, devlet sırrı niteliği taşıyan bilgi ve belgeler ile diğer gizli bilgi ve belgelerle ilgisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır. Tasarıdaki düzenlenen sırlar devlet birimlerine ait gizliliklerle ilgili olup, gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerine ait gizlilikler, Tasarı kapsamı dışındadır. Diğer bir deyişle Tasarı, kamusal gizlilik alanını düzenlemektedir.

MADDE 3- Maddede bilgi ve belgelerin hangi hallerde devlet sırrı olarak nitelendirilebilecekleri belirlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, devlet sırrı kavramının tanımı yapılmıştır. Buna göre devlet sırrı; açıklanması veya öğrenilmesi, devletin dış ilişkilerine, milli savunmasına ve milli güvenliğine zarar verebilecek; anayasal düzeni ve dış ilişkilerinde tehlike yaratabilecek ve bu nedenlerle niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgi ve belgelerdir. Bu tanımda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımında yer alan “Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk” başlıklı yedinci bölümü ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 47 ve 125 inci maddeleri esas alınmıştır.

Maddede sözü edilen bilgi ve belgeler, devletin sahip olduğu her türlü veri ile yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plan, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, harita, bilgisayar hard diski, disketi ve kompakt disk gibi taşıyıcılar ve donanımlardır. Donanım kavramı ise, bilgi ve haberin gizliliği dışında bu gizliliği muhafaza etmeye yönelik önlemler ve sistemler manzumesini ifade etmek için kullanılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, şeffaflığı sağlamak, gereksiz gizlilik kültürüne son vermek, bilgi edinme özgürlüğünü temin etmek ve temel hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının teminat altına alınması amacıyla, birinci fıkra hükmünün demokratik toplum düzeni ve hukuk devleti ilkesinin gereklerine aykırı biçimde yorumlanamayacağı ve uygulanamayacağı hükme bağlanmıştır.

MADDE 4- Maddede devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli ve belgelere ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Madde ile, devlet sırrı niteliği taşımayıp da açıklanması veya öğrenilmesi halinde ülkenin ekonomik çıkarlarına, istihbarata, askerî hizmetlere, idarî soruşturmaya ve adli soruşturma ve kovuşturmaya zarar verecek nitelikteki veya yetkili makamlar tarafından gizlilik derecesi verilmiş bilgi ve belgeler gizli bilgi ve belge olarak tanımlanmıştır.

MADDE 5- Maddede, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin taraf olduğu ikili veya çok taraflı antlaşma hükümlerinin devlet sırrı ile diğer gizli bilgi ve belgeler bakımından hangi hükümlere tabi olacağına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Maddeyle, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin taraf olduğu ikili veya çok taraflı antlaşmaların gizliliğe ilişkin hükümleri saklı tutulmuştur. Ayrıca bu antlaşmaların gizlilik derecesi verdiği bilgilerin, niteliğine göre devlet sırrı olarak veya diğer gizlilik derecesine sahip kabul edileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 6- Maddede, Tasarı kapsamında kalan bilgi ve belgelere devlet sırrı niteliğini verme işlemlerini yapmak üzere Devlet Sırrı Kurulunun kurulacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin birinci fıkrasıyla, Tasarı kapsamında kalan bilgi ve belgelere devlet sırrı niteliğini verme yetkisi, Başbakan'ın başkanlığında Adalet, Milli Savunma, İçişleri ve Dışişleri bakanlarından oluşan "Devlet Sırrı Kurulu"na verilmiştir. Kurulun sekreteryaya hizmetlerinin Başbakanlıkça yerine getirileceği, kurulun Başbakanın daveti üzerine toplanacağı hükme bağlanmıştır. Kurulun çalışma esas ve usullerinin Kurulca belirleneceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, hangi makam ve kurulların kendi görev alanına ilişkin bilgi ve belgelerin devlet sırrı olarak Kurula teklif edebilecekleri bentler halinde sayılmıştır. Buna göre, Başbakan, Genel Kurmay Başkanı, bakanlar ve Milli Güvenlik Kurulunun kendi görev alanlarına ilişkin bilgi ve belgelerin devlet sırrı olarak belirlenmesini Kurula doğrudan teklif edebileceklerdir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, diğer kamu kurum ve kuruluşları, kendi görev alanlarına giren bilgi ve belgelerin devlet sırrı olarak belirlenmesini ancak bağlı, ilgili veya ilişkili buldukları Bakanlıklar aracılığıyla Kurula teklif edebileceklerdir.

Maddenin dördüncü fıkrasıyla, Cumhurbaşkanının bilgi ve belgelerin niteliğini kendisinin takdir edeceği hükme bağlanmıştır. Esasen bu hükümlerle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri ile de paralellik sağlanmış olmaktadır.

MADDE 7- Maddede devlet sırlarının tabi olacağı süreler düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrası ile, devlet sırrı niteliğinin süreli veya süresiz olarak verilebileceği, süreli verilen gizlilik derecelerinin süreleri üzerinde belirtileceği ve bu sürenin yetmişbeş yılı geçmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası ile, devlet sırrı niteliğinin veya sürelerinin Devlet Sırrı Kurulunca her zaman değiştirilebileceği veya kaldırılabilirliği belirtilmiştir. Ancak Tasarı bununla da yetinmeyerek Devlet Sırrı Kurulunca herhangi bir işlem tesis edilmemiş olsa bile, süresi belirtilmeyen devlet sırrı niteliğinin on yılda bir; on yıldan fazla süreli olanların ise beş yıllık sürelerle gözden geçirileceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin taraf olduğu ikili veya çok taraflı antlaşmalarda yer alan sürelerin karşılıklı esasına göre dikkate alınacağı ve bu halde ise ikinci fıkra hükmünün uygulanacağı belirtilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, şeffaflık ve gizlilik kültürünün sona erdirilmesi mülahazasının bir tezahürü olarak süresiz devlet sırrı niteliğine sahip bilgi ve belgelerde, bu gizliliğin belirsiz bir tarihe kadar devam etmesinin önüne geçilmesi amacıyla, süresiz devlet sırrı niteliğine sahip bilgi ve belgelerin Devlet Sırrı Kurulunca aksi kararlaştırılmadıkça elli yıl sonra bu niteliklerini kaybedeceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin beşinci fıkrasında ise, devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli bilgi ve belgeler hakkında bu maddede belirtilen sürelerin uygulanacağı ancak söz konusu sürelerin bu maddede geçen sürelerin yarısını geçmeyeceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 8- Maddede, devlet sırrı ve devlet sırrı niteliği taşımayan bilgi ve belgelerin mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına verilmesine ilişkin esas ve usullere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasıyla, mahkemelerce talep edilen “Devlet sırrı niteliği taşıyan” bilgi ve belgeler, Devlet Sırrı Kurulunca gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilecek, ancak, verilmeyen bilgi ve belgeler davada ilgili aleyhine sonuç doğurmayacaktır. İlgili aleyhine sonuç doğurmamaktan amaç, davada, iddiaya ya da savunmaya dayanak teşkil eden bilgi ve belgenin, devlet sırrı vasfını taşıması ve bunun da mahkemelere verilmemesi halinde, konusu devlet sırrı olan bilgi ve belgeye müsteniden iddia bakımından bu bilgi ve belge davacı lehine, savunma bakımından ise davalı lehine kullanılabilir. Ancak verilmeyen bilgi ve belge hiçbir surette yargılamada davacı ve davalı aleyhine kullanılmayacaktır. Esasen bu düzenleme ile, gerek Anayasa gerekse Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesiyle teminat altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkının gerekleri yerine getirilmiş olmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, devlet sırrı niteliği taşımamakla birlikte diğer gizli bilgi ve belgelerin mahkemelerce talep edilmeleri hâlinde ise gönderilmeleri ana ilke olarak kabul edilmiştir. Ancak bu bilgi ve belgeler, ilgili kamu, kurum, kuruluş ve kurullarca gerekçesi açıklanmak suretiyle mahkemelere gönderilmemesi halinde gönderilmeme gerekçesi mahkemelerce yeterli bulunmaz ise bu bilgi ve belgelerin gönderilmesi zorunludur. Cumhuriyet başsavcılıklarınca talep edilen bu bilgi ve belgeler hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, hukuk mahkemeleri ile idarî mahkemelerde görülen davalarda ise, bu madde kapsamındaki bilgi ve belgelerin taraflara incelettirilmesinin mahkemenin takdirine bağlı olacağı hükme bağlanmıştır. İnceletirme halinde, sadece dava konusu uyuşmazlığı açıklığa kavuşturabilecek nitelikte olan bilgi ve belgelerin incelenmesine müsaade olunacaktır. Ancak inceletirme keyfiyeti mahkemece aleyhe takdir olduğunda başka bir anlatımla mahkemece bilgi ve belgelerin incelettirilmemesi halinde, bu bilgi ve belgeler davada ilgili aleyhine sonuç doğurmayacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrasında ceza kovuşturmasında, devlet sırrı veya diğer gizli bilgi ve belgelerin taraflara incelettirilmesinde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 125 inci maddelerindeki usul uygulanacağı düzenlenmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasında ise, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri saklı tutulmuştur. Zira, söz konusu Kanunda, bu bilgi ve belgelerin ceza yargılamasında kullanılması ve delil değeri bakımından ayrı usul hükümleri bulunmaktadır.

Maddenin altıncı fıkrasında, bu madde kapsamına giren bilgi ve belgelerin Cumhurbaşkanında bulunması halinde gönderme keyfiyetini bizzat kendisinin takdir edeceği belirtilmiştir.

MADDE 9- Maddede, bu Tasarı kapsamına giren bilgi ve belgelerin mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilmesi halinde bu bilgi ve belgelerin korunmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilmesine karar verilen bilgi ve belgelerin, mahkemelere veya Cumhuriyet başsavcılıklarına teslim edilme aşamasına kadar yetkili makam veya merciinin, teslim edilmelerinden sonra ise, mahkemeler veya Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından bu bilgi ve belgelerin yetkisiz kişilerce elde edilmesini veya açıklanmasını önleyici her türlü tedbirin alınacağı hususu düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, “bilmesi gereken kişinin bilmesi gerektiği kadar bilgi bilmesi” ilkesine uygun olarak kamu görevlilerinin görevleri dışında Tasarı kapsamına giren

bilgi ve belgeleri alamayacakları ve saklayamayacakları belirtilerek, sırların gizliliği korunmaya çalışılmıştır.

MADDE 10- Maddede suç ve soruşturma usullerine ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, koruma yükümlülüklerine aykırı hareket edenler hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 258 maddesi hükmünün uygulanacağı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, fiile bağlı artırım sebepleri düzenlenmiştir. Buna göre, birinci fıkrada sayılan fiillerin devlet sırlarına karşı veya basın, yayın ve internet yoluyla işlenmesi hâlinde fail hakkında verilecek cezanın yarı oranda arttırılacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, maddede sayılan fiilleri işleyenler hakkında uygulanacak soruşturma usullerine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre, müsteşarlar, valiler ve kaymakamlar hariç olmak üzere, maddede belirtilen fiilleri işleyenler hakkında 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir. Ancak, görev ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usulüne tâbi olanlar hakkında ise kendi kanun hükümleri saklı tutulmuştur.

MADDE 11- Maddede, bu Tasarının uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Başbakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikte gösterileceği belirtilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1- Maddeyle, Tasarının uygulanmasını temin amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından ellerinde bulunan devlet sırrı niteliği taşıyan veya devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli bilgi ve belgelerin gizlilik nitelendirilmelerinin bir yıl süre ile devam edeceği, devlet sırrı ve devlet sırrı niteliği taşımayan bilgi ve belgelerin tasnif işlemlerinin bir yıl içerisinde yapılacağı öngörülmüştür.

GEÇİCİ MADDE 2- Maddeyle, 9 uncu maddede belirtilen koruma yükümlülüğünün yerine getirilmesi için gerekli olan araç, gereç ve donanımın bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde sağlanacağı ve bu amaçla Adalet Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konacağı düzenlenmiştir.

MADDE 12- Yürürlük maddesidir.

MADDE 13- Yürütme maddesidir.